

- ⁷ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/bf110.htm>
- ⁸ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/radars.htm>
- ⁹ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/do17.htm>
- ¹⁰ Spick: i. m. 156. p.
- ¹¹ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/#Lent>
- ¹² Vibók: i. m. 427. p.
- ¹³ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/radars.htm>
- ¹⁴ Spick: i. m. 182. p.
- ¹⁵ <http://ourworld.compuserve.com/homepages/MCnoch/JG300.htm>
- ¹⁶ <http://ourworld.compuserve.com/homepages/MCnoch/JG301.htm>
- ¹⁷ <http://ourworld.compuserve.com/homepages/MCnoch/JG302.htm>
- ¹⁸ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/radars.htm>
- ¹⁹ Top Gun 1994/7. 41. p.
- ²⁰ Top Gun 1994/7. 42. p.
- ²¹ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/do17.htm>
- ²² Spick: i. m. 193. p.
- ²³ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/bf110.htm>
- ²⁴ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/ju88.htm>
- ²⁵ <http://home.inreach.com/rickylaw/he219.htm>
- ²⁶ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/me262.htm>
- ²⁷ <http://www.geocities.com/Pentagon/7404/#promis2.htm/Prince of>
- ²⁸ <http://www.tiac.net/users/srosc/luftwaffe/schnafer.html>

Bodnár Tamás

Volt egyszer egy Hajnal...

Az Auróra cirkáló története

„Téli Palotában
– van már sok-sok éve –
összegyűltek a ravaszok
bajt hozni a népre;

cár járma helyébe
kovácsolni jármot,
gyötrelm-világ helyére
siralom-világot.

Balti vízen a matrózok
–van már sok-sok éve–
megszóltak: »Tanácskoznak,
s nem tudjuk, mivégre.

Mondják, szebb az élet;
nem hisszük, hogy szebb lett,
azt látjuk csak, hogy gazdánk
kutya helyett eb lett.

De már életünknek
mi legyünk gazdái,
resztkessenek meg a világ
összes palotái.«

Éj van; a ház telve
indulatos zajjal.
Pétervárra tart egy hajó
úgy hívják, hogy Hajnal.

A matrózok szólnak:
»Mi sem fogunk várni,
gyülekeznek az utcákon
Lenin katonái.

Auróra a hajónk,
a neve is Hajnal...«
S új kor ébredt ágyúszóval,
forradalmi dallal...»

Devecseri Gábor: *A Hajnal* (részlet)

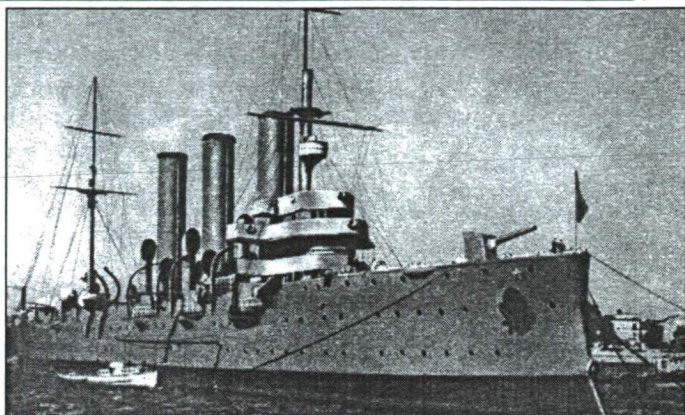
Az Auróra története azonban nem ezzel a momentummal kezdődik. A hajót 1896-ban kezdték építeni a szentpétervári Galnnygyárban. Vízrebocsátására 1900-ban került sor, majd pedig 1902-ben szolgálatba állt a Balti Flotta kötelékében. Az Auróra 126,8 m hosszú, 16,8 m széles volt, vízkiszorítása 6800, maximális megterheléssel 8300 tonna volt. Meghajtásáról 3 db gőzgép és 24 db széntüzelésű Belleville-kazán gondoskodott, melyek teljesítménye 8820 kW, azaz 12 000 LE volt. Így az Auróra három hajócsavarjával maximum 19 csomós sebességre volt képes. Fegyverzetét 10 db 150 mm-es L/45-ös ágyú, 20 db 75 mm-es ágyú, 4 db géppuska és 2 db 380 mm-es torpedóvető cső alkotta. Személyzete 573 fő volt. A hajó páncélzata a korábbi cirkálókhoz képest megerősítésre került. Így a fedélzetet 76+50 mm-es, míg felépítményt 152 mm-es páncélzat védte. A vízvonaltól azonban nem volt páncélozva. A hajó hatótávolsága 3700 tengeri mérföld volt.

Első nagyobb bevetésére 1904. október 14. került sor. Ekkor ugyanis a Balti Flotta Rozsgyesztvenszkij altengernagy parancsnokságával elindult Libauból (ma Libava), hogy Európa és Afrika megkerülésével a japán-orosz háború miatt szorongatott Port Arthurnak segítséget nyújtssanak. A kötelék egy része a Szezi-csatornán keresztül hajózott. Az összesen 20 000 tengeri mérföldes út több mint hét hónapig tartott. Útközben értesültek Port Arthur elestéről és az otthoni forradalmi eseményekről. Így végül Rozsgyesztvenszkij 45 harci és kísérő hajóval érkezett meg a japán vizekre. A japánok újabb hajóikkal és korszerűsített löszerekkel jelentősen megerősödve, felkészülten várták az oroszokat. A csata első mozzanata a Cszima-szorosban 1905. május 27-én 14 órakor 6,7 km-es távolságról vívott tűzpárbaj volt, aminek eredményeként az oroszok napnyugtára elvesztették négy csatahajójukat és a kötelék teljesen szétsziláló-

dott. Az orosz flottát ezek után 4 csatahajó, 3 elavult partvédelmi páncélos, 5 nehéz-cirkáló (köztük az Auróra), 7 könnyűcirkáló és 10 torpedóromboló alkotta, szemben a japánok 6 csatahajójával, 17 cirkálójával és kb. 30 torpedónaszádjával. A csata elején nehéz-tűzéségben – a csőszám szerint – az oroszok látszólag jelentős fölényben voltak (43:16), a 20,3-15,2 cm-es gyorstűzelőkben közel egyensúly volt (121:112), de a japán gránátok az ún. „simoze” töltet és a becsapódási szögétől független, biztos működés miatt sokkalta hatásosabbnak bizonyultak (az orosz gránátok becsapódási szögére érzékeny orrgyújtókkal, míg a japán gránátok ettől független fenékgyújtókkal voltak felszerelve). Az orosz kötelék hajói korszerűség és sebesség szempontjából is vegyesek voltak, ezért a kötelék csak 10 csomós sebességgel volt képes együtt haladni, míg a japán kötelék 15 csomóra volt képes. A japán parancsnoknak, Togónak, köteléke nagyobb sebességével, sikerült félkörívben az oszlopvonalban haladó lassúbb orosz hajók elé vágni. Ezzel el tudta foglalni egy képzeletbeli T betű felső vonalát, az orosz hajók pedig a T függőleges szárának helyzetében voltak. Így Togó csaknem valamennyi hajója képes volt oldaltűzét 4-5 km-ről az oroszokra zúdítani, főképp az élen haladó vezérhajóra, a Szuvorovra. A csata végén majdnem minden orosz hajó sérült könnyebben vagy súlyosabban.

Másnap a parti páncéloskötelék parancsnoka, Nyebogatov altengernagy megadta magát. Több cirkáló és torpedóromboló azonban nem engedelmeskedett. A sérült Auróra és két társa, a Zsemcsug és az Oleg cirkálók a Vlagyivosztkba való eljutást reménytelennek tartották. Ezért Enkviszt ellentengernagy, a kötelék cirkálódivíziójának parancsnoka, vezetésével egy viszonylag közeli semleges kikötőbe, Manilába hajóztak, ahol az amerikaiak a hajókat internálták.

Visszakerülése után az Auróra az első világháborúig és az alatt a Balti-tengeren teljesített szolgálatot partvédelmi, valamint csapatkiképzési feladatokkal. A következő nagy eseménysorozat az Auróra pályafutásában 1917. október elején kezdődött. Ekkor ugyanis a harcok során megsérült hajót a pétervári dokkba vitték javításra. A javítási munkákat október 22-én befejezték, de

a matrózok a forradalmi eseményeket figyelve nem voltak hajlandók kifutni a tengerre, mert úgy érezték, szükség lehet rájuk. Október 24-én éjjel a forradalmi Katonai Bizottság valóban az Auróra legénységéhez fordult: a Miklós híd erős őrséggel még a kormánycsapatok kezén van, a hajó ágyúival fedezze az odaküldött tengerészosztagot, hogy az elfoglalhassa a hidat. A cirkáló tehát felszedte horgonyait, hogy elinduljon a Miklós híd felé. Ekkor a parancsnok kijelentette: erre az útra nem vezetheti a hajót, hiszen zátonyra futnak. A hajó biztosának parancsára az Auróra egyik csónakja azonnal elindult, hogy mélységmérővel ellenőrizze a vízállást. Kiderült, hogy a cirkáló szabadon haladhat, elég mély a víz. A legénység erre letartóztatta a tiszteket és a hajó elindult. Az utolsó pillanatban azonban a parancsnok mégis a kormánykerékhez állt, vállalkozott a hadművelet vezetésére. Hajnali fél négykor a hajó horgonyt vetett a híd közelében, a tengerészosztag pedig a partról megrohmozta híd őrségét ellátó junkereket, elfoglalta a hidat. A kormánycsapatok a hídszerkezetet szétválasztották, hogy ezzel is akadályozzák a forradalmi csapatok előrejutását a városban. A hidat elfoglaló tengerészek tehát most haladéktalanul nekiláttak a hídszerkezet összetolásának. 25-én reggelre már csak a Téli Palota és a katonai parancs-

nokság épülete volt a kormánycsapatok kezén. A parancsnokság épületét a délután folyamán azonban sikerült elfoglalnia egy csapat vörösgárdistának és matróznak. Így október 25-én este Péterváron már csak a Téli Palota volt az Ideiglenes Kormány kezén. Az Aurórát a Miklós hídtól a Téli Palotához vezényelték, hogy ott adja le a harmadik jelzőlövést a palota megrohamozására. Este kilenc órakor jött meg a parancs. A Péter-Pál erőd ágyúi leadták az első két lövést, majd az Auróra sütötte el hathüvelykes ágyúit – vaktöltettel. Az első roham a Palota téren csak a Sándor-oszlopig jutott, itt a junkerek két ágyúja és tizenkét géppuskája véresen megtörte a rohamot. Ekkor ismét megszólaltak a Péter-Pál erőd ágyúi, de most már éles tölténnyel lőttek. Az Aurórára pedig parancs ment: „Gyorstűz vaktöltéssel”.

Az ártalmatlan pergőtűz villogása rendkívül félelmetes hatást keltett. A cirkáló fényszórói is kigyulladtak és a Téli Palotára szegeződtek. A testileg és lelkileg is megtört védőserег a palota elleni második rohamot már nem tudta visszaverni. Éjjel két órakor a forradalmi csapatok elfoglalták az egész épületet.

A forradalmat követő harcokban az Auróra főleg csapatszállítási feladatokat látott el. A két világháború között a cirkáló,

immár a Vörös Flotta kötelékében, ismét a Balti-tengeren folytatta szolgálatát mint kiképzőhajó. A második világháború alatt egyetlen alkalommal töltött be fontosabb szerepet, amikor is Leningrád ostroma alatt aktívan részt vett a város védelmében.

A 900 napos ostrom és a város felszabadulása után az Auróra ágyúút leszerelték és a szárazföldi harcokban használták eredményesen. A háború befejezése után a harcokban sok sérülést szerzett hajót újjáépítették és a Néván helyezték el a Péter-Pál erőddel szemben mint történelmi emlékhajót.

A hatvanas évek végén ismét felújították és a folyóban egy betonágyra helyezték. Azóta továbbra is mint emlékhajó működik, ingyenes belépéssel. Belépőjegyet csak ak-

kor kell váltani, ha az ember szeretné egy kíséreléssel a hajó kazánházait is végigjárni. A múzeum hétfőn, kedden valamint a hónap utolsó szerdáján zárva tart. Ilyenkor a hajó a pétervári Nakhimov Tengerészeti Iskola növendékei számára szolgál kiképzőterepül, akik a hajó karbantartását is végzik.

Felhasznált irodalom

- ☞ *Hadihajók – típuskönyv.* Bp., 1981, Kossuth Nyomda.
- ☞ *A nagy október.* Bp., 1975, Móra Ferenc könyvkiadó.
- ☞ <http://www.altavista.virtual-creators.com>
- ☞ *Nefelejcs* (Szép versek gyermekeknek). Bp., 1980, Móra Ferenc Könyvkiadó.

VASÚTI KÉPESLAPOK (4.)

A 702A SZÁMÚ NORD-ORIENT EXPRESSZVONAT
A VILLAMOSÍTÁS IDŐSZAKÁBAN ZEBEGÉNY ÁLLOMÁSON
FÉNYKÉPEZTE DR. KUBINSZKY MIHÁLY 1971. VIII. 29-ÉN